

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opinto-ohjauksen toteutuminen – arviointituloksia oppivelvollisuusikäisten koulutuksista

16.11.2023

Kati Jokio
Siru Myllykoski-Laine
Saara Nousiainen
Jukka Marjanen

Arvioinnin tausta

Oppivelvollisuuden laajentamisen seurantasuunnitelma

- ”Oppivelvollisuuden laajentaminen tähtää siihen, että kaikki perusopetuksen päättävät jatkavat opintojaan ja siirtyvät joko välittömästi tai nivelvaiheen koulutuksen jälkeen toisen asteen koulutukseen.”
- Oppivelvollisuuden laajentamisen seurantasuunnitelmaan kirjattiin opinto-ohjauksen arvioinnin lisääminen Karvin vuosia 2020-2023 koskevaan arviointisuunnitelmaan.

Arvioinnin hankesuunnitelma

- Arvioinnin alussa laadittiin **hankesuunnitelma**. Suunnitelmaa laadittaessa järjestettiin kuulemistilaisuuksia sidosryhmille.
- Hankesuunnitelmaan kirjattiin teemat, joita arvioinnissa toteutetaan. Nämä teemat ovat **1) Opinto-ohjauksen kokonaisuuden toteutuminen, 2) Opinto-ohjauksen organisointi ja siihen suunnatut resurssit, 3) Yhteistyö ja jatkumot ohjauksessa, 4) Ohjaus opintoihin ja opinnoissa pysymiseen/ Tutkinnon suorittamisen tukeminen (koulutukseen kiinnittyminen, opintojen keskeyttämisen ehkäiseminen), 5) Siirtymät ja nivelvaiheet, 6) Opinto-ohjauksen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisen rooli oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteiden edistämisessä, 7) Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ohjausta koskevat suunnitelmat, 8) Tutkinnon/koulutuksen suorittamisaste sekä 9) Kuntien valvonnan toteutuminen ja jälkiohjaus.**
- **Tässä raportissa käsitellään edellä mainituista teemat 1, 2 sekä 3**

Perusopetus ja
oppivelvolliset aikuisten
perusopetuksessa

Nivelvaiheen koulutukset
(TUVa-, TELMA- ja
Opistovuosi-koulutukset)

Ammatillinen
koulutus

Lukiokoulutus

Tehostettu
henkilökohtainen
oppilaanohjaus

Lisäohjaus

Nivelvaiheohjaus

Valmiit aineistot: Vipunen, KOSKI, Tilastokeskus, opiskelijabarometrit, dokumentit

Kyselyaineistot: koulutuksenjärjestäjät, ohjaus- ja opetushenkilöstö, huoltajat

Haastattelut, työpajat ja keskustelutilaisuudet: oppilaat ja opiskelijat, henkilöstö

Kuntien ohjaus- ja valvontavastuut
koskien oppivelvollisuuden suorittamista

Kyselyaineisto

Lait ja asetukset

Perusopetuslaki (628/1998)

Oppivelvollisuuslaki (1214/2020)

Laki tutkintoon valmentavasta
koulutuksesta (1215/2020)

Laki ammatillisesta
koulutuksesta (531/2017)

Lukiolaki (714/2018)

Laki vapaasta sivistystyöstä
(632/1998)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
1287/2013

Muut ohjaavat dokumentit

Opetus- ja
kulttuuriministeriö:
Oppivelvollisuuden
laajentamisen
toimeenpanon
seurantasuunnitelma
2021–2024

Hallituksen esitys
eduskunnalle
oppivelvollisuuslaiksi
ja eräksi siihen
liittyviksi laeiksi
HE 173/2020

Rahoitus

Laki kunnan
peruspalvelujen
rahoituksesta
618/2021

Laki opetus- ja
kulttuuritoimen
rahoituksesta
1705/2009

Opetus- ja
kulttuuriministeriö:
Opinto-ohjauksen
kehittämishjelma,
pysyvä rahoitus ja
hankerahoitus

Hyvinvointi, yhdenvertaisuus, oppivelvollisuuden suorittaminen

Arvioinnin toteutus

Otostaminen

- Koulujen ja oppilaitosten valinnassa huomioitiin, että mukaan tulee **edustavasti** kouluja eri AVI-alueilta (pl. Ahvenanmaa), suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja sekä oppilas- ja opiskelijamäärältään eri kokoisia kouluja
- Perusopetuksesta **121 koulua**, joissa opiskeli 8.- ja 9.-luokkien oppilaita.
- Ammatillisesta koulutuksesta **35 oppilaitosta** (mukaan lukien TUVA- ja TELMA-koulutukset)
- Lukiokoulutuksesta **66 lukiota** (mukaan lukien TUVA-koulutukset)
- Kansanopistoista mukaan arviointiin valittiin kaikki ne, jotka järjestivät Opistovuosi oppivelvollisille-koulutusta.

Aineistonkeruu

- **Kyselyaineisto:** eri kouluasteille kohdennetut kyselyt oppilaitosten johdolle sekä ohjaus- ja opetushenkilöstölle keväällä 2023. Väittämiä ja avoimia kysymyksiä. **Vastauksia yhteensä 1672.**
- **Haastatteluaineisto:** oppilas- ja opiskelijaryhmähaastattelut (53 haastattelua) eri kouluasteille ja koulutuksiin keväällä 2023. Puolistrukturoidut teemahaastattelut. **Haastateltavia yhteensä 149.**
- **Täydentävät aineistot:** tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen liittyvä lisäkysely koulujen johtohenkilöstölle elokuussa 2023. **Vastauksia yhteensä 56.** Henkilöstöhaastattelut TELMA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen henkilöstöille. **Haastateltavia yhteensä 15.**

Kyselyvastaajat henkilöstöryhmittäin eri koulutuksista

Työtehtävä	Perusopetus	Ammatillinen perustutkintokoulutus	Lukiokoulutus
Oppilaanohjaaja, opinto-ohjaaja	109	56	60
Aineenopettaja (perusopetus ja lukio) Ammatillisten tutkinnon osien opettaja, yhteisten tutkinnon osien opettaja, ohjaaja (ammattillinen koulutus)	409	228	237
Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja	147	52	22
Ammatillisen koulutuksen johtohenkilöstö (koulutuspäällikkö tai vastaava)		36	
Rehtori, apulaisrehtori tai johtaja	107	18	59
Vastaajia yhteensä	772	390	378

Oppilaitos	Työtehtävä	n
TUVA-koulutus ammatillisessa oppilaitoksessa	Ohjaus- ja opetushenkilöstö	30
	Johtohenkilöstö	12
TUVA-koulutus lukiossa	Ohjaus- ja opetushenkilöstö	6
	Johtohenkilöstö	16
TUVA-koulutus kansanopistossa	Ohjaus- ja opetushenkilöstö	23
	Johtohenkilöstö	7
	Vastaajia yhteensä	94
TELMA-koulutus	Ohjaus- ja opetushenkilöstö	26
	Johtohenkilöstö	6
	Vastaajia yhteensä	32
Opistovuosi-koulutus	Ohjaus- ja opetushenkilöstö	26
	Johtohenkilöstö	14
	Vastaajia yhteensä	40

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tulokset

Perusopetus

Oppilaanohjauksen organisointi

- Oppilaanohjaukseen liittyvä työnjako on henkilöstön mielestä selkeää ja yhteistyö henkilöstön kesken toimivaa
- Oppilaanohjausta toteuttavan henkilöstön riittävyys ja ajalliset resurssit yksilölliseen ohjaukseen toteutuivat henkilöstön mukaan heikommin

Oppilaanohjaukseen liittyvä yhteistyö

- Yhteistyö kouluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa koettiin valtaosin toteutuvan melko hyvin tai hyvin
- Psykologipalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö toteutui henkilöstön mukaan selvästi heikommin
- Yhteistyö huoltajien kanssa oppilaanohjauksellisissa asioissa toteutui henkilöstön mukaan hyvin

Perusopetus

Oppilaanohjauksen saavutettavuus

- Oppilaanohjaajat arvioivat oppilailla olevan yhdenvertaiset mahdollisuudet oppilaanohjaukseen ja kokivat oppilaanohjauksen huomioivan oppilaiden yksilöllisyyden
- Oppilaanohjaajat kokivat, että oppilaiden on helppo saada henkilökohtaista ohjausta sitä halutessaan

Oppilaanohjauksen vastaavuus oppilaiden tarpeisiin

- Oppilaanohjaajat arvioivat oppilaanohjauksen vastaavan oppilaiden tarpeita hyvin niin nykyisiä opintoja koskevia valintoja kuin jatko-opintovalintojakin ajatellen
- Oppilaanohjaajat arvioivat, että oppilaiden ohjaustarpeita selvitetään kouluissa riittävästi
- Hieman heikommin toteutuvaksi arvioitiin oppilaiden samaa ohjaus oppimistaitojen vahvistamiseen

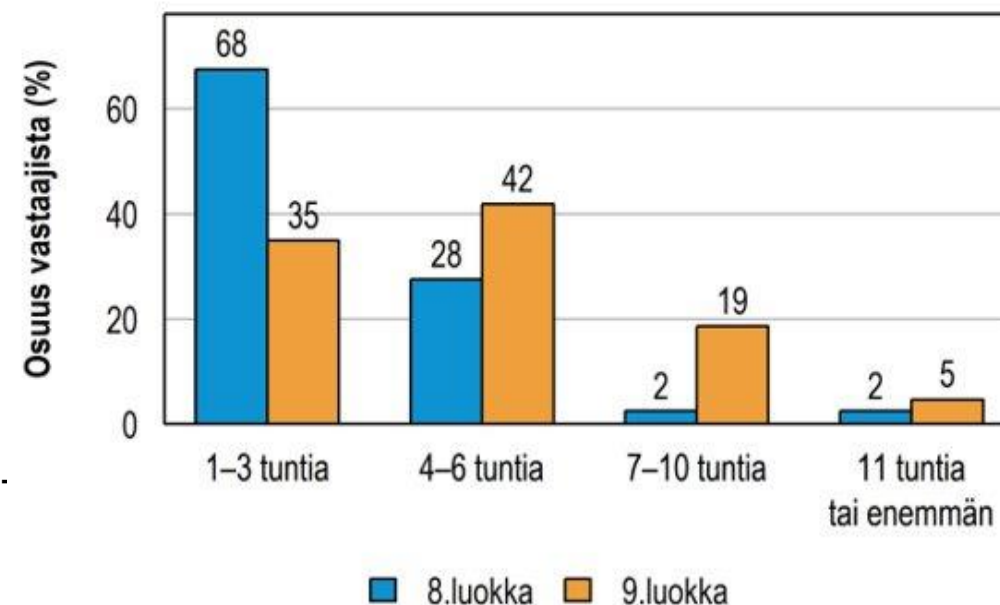
Perusopetus

Oppilashaastattelusta esiin nousseita asioita

- Oppilaat saavat ohjausta monilta tahoilta niin koulussa kuin vapaa-ajalla; oppilaanohjaajan rooli koulun toimijoista keskeisin
- Oppilaat kokivat oppilaanohjausta olevan helposti tarjolla ja oppilaanohjaaja saavutettavissa matalalla kynnyksellä
- Oppilaiden mukaan ohjaustarpeita ei kuitenkaan selvitetä riittävästi. He kokivat, että täytyy itse olla aktiivinen, mikäli tarvitsee apua ja lisäohjausta
- Oppilailla moninaisia kokemuksia oppilaanohjauksen tarpeisiin vastaavuudesta. Monet olivat tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen
- Osa oppilaista toi esille toiveen, että eri aloja ja ammatteja alettaisiin esitellä jo aiemmin yläkoulun aikana, jotta pohdinnalle omista jatko-opinnoista jäisi enemmän aikaa
- Oppilaat toivoivat, että eri aloja esiteltäisiin laajemmin ja työelämänäkökulma huomioiden

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa

- Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (TEHO-ohjaus) sai viime lukuvuonna otoskoulujen 8. luokkalaisista 13 % ja 9. luokkalaisista 17 %
- Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tuntimäärä (kuvio)
- Henkilöstön mukaan TEHO-ohjauksen tarpeessa olevat oppilaat tunnistetaan hyvin tai melko hyvin ja oppilailla on pääsääntöisesti yhdenvertaiset mahdollisuudet TEHO-ohjauksen saamiseen

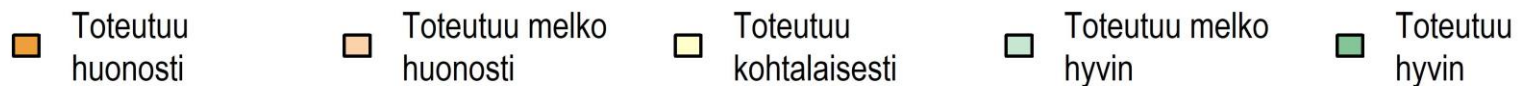
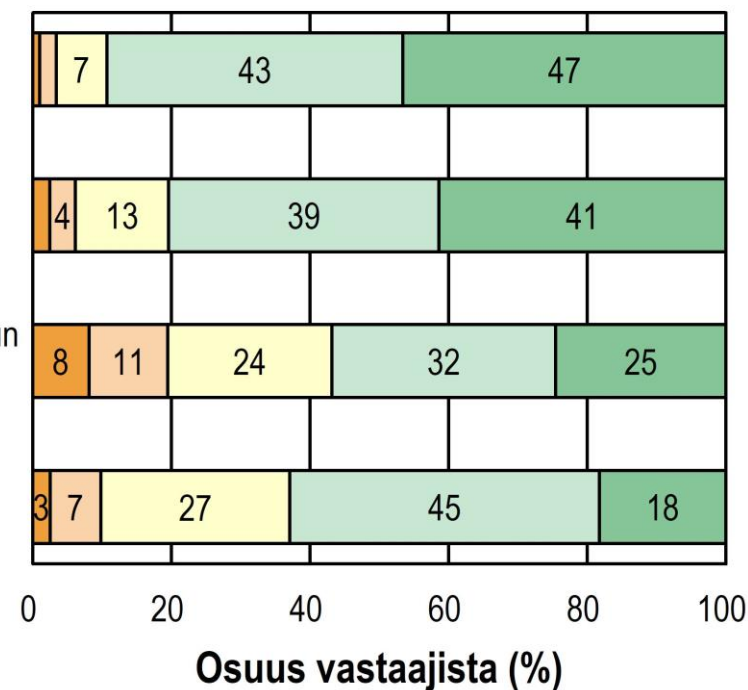
Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa

Koulussamme tunnistetaan tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeessa olevat oppilaat (n = 680 + 92 EOS)

Oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarvitsemaansa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (n = 647 + 125 EOS)

Koulumme oppilaanohjauksen resursoinnissa on otettu huomioon tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarve (n = 554 + 218 EOS)

Valtakunnalliset linjaukset (esim. Opetushallituksen ohjeet) tukevat tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttamista (n = 477 + 295 EOS)

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa

HYVÄT KÄYTÄNNÖT

- TEHO-ohjauksen tarpeiden tunnistus sujuu oppilaitoksissa hyvin, ja tunnistusta tehdään yhteistyössä henkilöstön ja huoltajien kanssa
- Joissain oppilaitoksissa selkeitä toimintamalleja jo laadittu: opinto-ohjaajia palkattu lisää, työnjakoa selkiytetty, yksilöllisiä tutustumisia toisen asteen oppilaitoksiin ja työelämään
- Monissa oppilaitoksissa TEHO-ohjausta on annettu jo ennen lakimuutosta

KEHITTÄMISTARPEITA

- Resursointi TEHO-ohjauksen toteuttamiselle: jossain määrin oppilaitoksen opinto-ohjauksen resurssit koettiin riittämättömiksi, ja todettiin opinto-ohjaajan työtehtävien lisääntyneen
- Selkeiden toimintamallien luominen, henkilöstön tietoisuuden lisääminen ja Kaikki ohjaavat-periaatteen juurruttaminen käytäntöön

Johtopäätökset perusopetuksen oppilaanohjaukseen liittyen

- Oppilaanohjausta tulisi oikea-aikaistaa ja monipuolistaa: oppilaiden kertoman mukaan jatko-opintovaihtoehtoja kertominen alkaa nykyisellään liian myöhään. Lisäksi toivottiin monipuolisuutta koulutusalojen ja ammattien esittelyssä.
- Yksilöllistä ohjausta toivottiin lisää
- Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen resurssien kohdentaminen oppilaitoksissa
- Kaikki ohjaavat -periaatteen jalkauttaminen oppilaitoksiin: henkilöstön tietoisuutta omasta roolista oppilaanohjaukseen liittyvässä ohjaustyössä tulee lisätä ja luoda oppilaanohjaukselle selkeät toimintamallit ja käytännöt koko koulun tasolla.
- Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavien oppilaiden määrän tilastointi olisi tarpeen, jotta kansallisella tasolla voidaan todentaa tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarve.

Opinto-ohjauksen organisointi ja yhteistyö toisella asteella

- Sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukiokoulutuksessa ohjaus-, opetus- ja johtohenkilöstö arvioi ohjaus- ja opetushenkilöstön välisen työnjaon selkeyden ja yhteistyön toimivuuden toteutuvan pääosin hyvin
- Henkilöstön määrää ja ajan riittävyttä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen toteuttamiseen arvioitiin kielteisemmin
- Henkilöstö arvioi opiskeluhuollon kanssa tehtävän yhteistyön toimivan heikommin psykologipalvelujen kanssa kuin opiskeluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa. Avoimissa vastauksissa tuotiin esiin psykologipalvelujen saatavuuden ongelmat
- Lukiossa opinto-ohjaukseen liittyvä yhteistyö huoltajien kanssa arvioitiin pääosin melko toimivaksi; ammatillisessa koulutuksessa arviot olivat vaihtelevampia
 - Molemmissa koulutuksissa yli viidesosa vastaajista arvioi, että yhteistyö huoltajien kanssa liittyen opiskelijoiden opintojen aikaisiin valintoihin liittyen toteutuu huonosti tai melko huonosti ja noin joka kymmenes arvioi, että opintojen etenemiseen liittyvä yhteistyö huoltajien kanssa toteutuu huonosti tai melko huonosti.

Opinto-ohjauksen saavutettavuus ja vastaavuus opiskelijoiden tarpeisiin toisella asteella

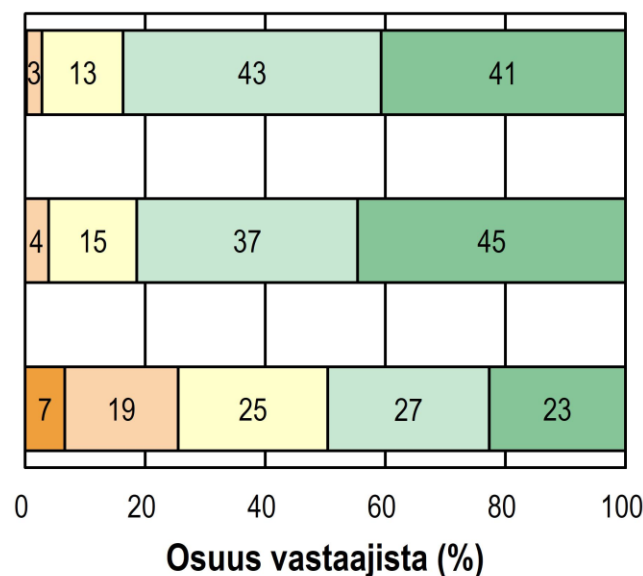
- Opinto-ohjauksen arvioitiin olevan saavutettavaa
 - Opinto-ohjaajista ammatillisessa koulutuksessa lähes 80 prosenttia ja lukiokoulutuksessa yli 90 prosenttia arvioi esimerkiksi opiskelijoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarpeidensa mukaista opinto-ohjausta ja helppouden halutessaan saada henkilökohtaista ohjausta toteutuvan hyvin tai melko hyvin
- Opinto-ohjaajien mukaan opinto-ohjaus vastaa opiskelijoiden tarpeisiin melko hyvin molemmissa koulutuksissa, mutta vastauksissa myös vaihtelua
 - Esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa lähes puolet vastaajista arvioi oppimistaitojen vahvistamiseen liittyvän ohjauksen toteutuvan korkeintaan kohtalaisesti.
 - Molemmissa koulutuksissa kolmannes opinto-ohjaajista arvioi, että työelämään siirtymisen pohdintoihin liittyvä ohjaus toteutuu korkeintaan kohtalaisesti.

Keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden ohjaus toisella asteella: ammatillisten perustutkintokoulutusten ohjaus-, opetus- ja johtohenkilöstö

Keskeyttämisuhan alaiset opiskelijat tunnistetaan (n = 386 + 4 EOS)

Keskeyttämisuhan alaisilla opiskelijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarvitsemaansa ohjausta (n = 381 + 9 EOS)

Oppilaitoksemme resursoinnissa on otettu huomioon keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden lisäohjauksen tarve (n = 361 + 29 EOS)

Avovastauksissa:

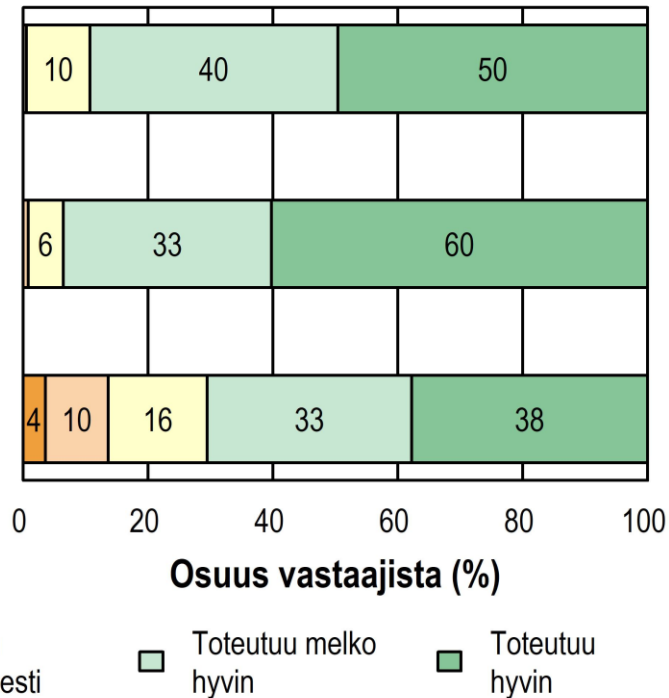
- Hyvinä käytänteinä varhainen puuttuminen, moniammatillinen yhteistyö, ohjausprosessin suunnitelmallisuus ja vastuunjaot, huoltajayhteistyö sekä opiskelijoiden yksilöllisen tilanteen tarkastelu ja oikeanlaisen ohjauksen mahdollistaminen
- Erilaisten joustavien opiskelujärjestelyjen merkitys kuten opiskelijan ohjaaminen työelämäpainotteiseen opiskeluun

Keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden ohjaus toisella asteella: lukioiden ohjaus-, opetus- ja johtohenkilöstö

Keskeyttämisuhan alaiset opiskelijat tunnistetaan (n = 373 + 5 EOS)

Keskeyttämisuhan alaisilla opiskelijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarvitsemaansa ohjausta (n = 357 + 21 EOS)

Oppilaitoksemme resursoinnissa on otettu huomioon keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden lisäohjauksen tarve (n = 278 + 100 EOS)

Avovastauksissa:

- Hyvinä käytänteinä opiskelijoiden opintojen etenemisen systemaattinen seuranta, poissaoloihin puuttuminen nopeasti ja matalalla kynnyksellä, opiskelijoiden tukeminen moniammatillisena yhteistyönä, varhaisen puuttumisen keinoin, opiskelijalähtöisesti ja yhteistyössä huoltajien kanssa
- Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tiivis yhteistyö

Keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden ohjaus toisella asteella

- Sekä ammatillisen että lukiokoulutuksen ohjaus-, opetus ja johtohenkilöstön henkilöstön mukaan keskeyttämisuhan alaiset opiskelijat tunnustetaan melko hyvin ja heillä arvioidaan olevan yhdenvertaiset mahdollisuudet tarvitsemaansa lisäohjaukseen
- Ammatillisessa koulutuksessa joka neljäs ja lukiokoulutuksessa joka kuudes vastanneista arvioi kielteisesti keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden lisäohjauksen tarpeen huomioimisen resursoinnissa

Avovastauksissa:

- Ryhmänohjaajan/vastuuopettajan rooli lisäohjauksen tarpeen tunnistamisessa koettiin keskeiseksi
- Oppivelvollisuuden laajentamisen oli koettu jonkin verran tuoneen muutoksia ohjauksen organisointiin; muun muassa oppivelvollisten opinto-ohjausta ja seurantaa oli vahvistettu ja prosesseja selkiytetty
- Resursseja esimerkiksi lisääntyneisiin velvoitteisiin ei aina koettu olevan riittävästi ja kehittämistarpeet liittyivätkin henkilöstön mukaan eniten resursseihin
- Pienen yhteisön tai oppilaitoksen positiivinen merkitys, niin opiskelijoiden tuntemisen kuin moniammatillisen yhteistyön toimivuuden näkökulmista
- Henkilöstön kokemukset vaihtelivat ja ne asiat, jotka oli toisissa oppilaitoksissa tunnistettu hyviksi käytännöiksi, liittyivät toisissa oppilaitoksissa kehittämistarpeisiin

Toisen asteen opiskelijoiden kokemuksia opinto-ohjauksesta

- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mukaan vastuuopettajalla oli suuri rooli opiskelijoiden ohjauksessa. Lukiolaisetkin korostivat ryhmänohjaajan roolia ohjaustyössä.
- Lukiolaiset kokivat opinto-ohjaajan seuraavan heidän opintojaan ja ottavan herkästi yhteyttä opintojen etenemiseen liittyvissä asioissa. Ammatillisessa koulutuksessa opinto-ohjaajan rooli opintojen ohjaukseen liittyvissä asioissa näyttäytyi etäisempänä kuin opettajien ja muiden ohjaajien rooli. Pääosin opinto-ohjaajaa olivat tavanneet ne opiskelijat, jotka olivat hakeutuneet itse opinto-ohjaajan ohjaukseen.
- Opiskelijat kokivat pääosin, että tarvittaessa opinto-ohjausta oli saatavilla. Haastatteluissa kuitenkin korostui, ettei ohjaustarpeita tai opiskelijan tilannetta riittävästi selvitetty ilman opiskelijan omaa aloitetta.
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mukaan opinto-ohjauksen teemoja ei käsitelty aina yhtenäisesti, sillä yhteisiä oppitunteja opinto-ohjauksen teemoille ei välttämättä ollut tai opiskelijat eivät tällaisia tunnistanee.
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla oli myös vaihtelevia kokemuksia siitä, olivatko he saaneet monipuolisesti tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksistaan, työelämästä ja työnhausta; monet kokivat, ettei ammatillisen koulutuksen jälkeisistä opinnoista ollut juurikaan keskusteltu.
- Lukiolaisten mukaan saatu ohjaus liittyi pääosin lukio-opintojen ohjaamiseen eikä yhtälailla opiskelijoiden jatko-opinto- tai urasuunnitelmiin.

Yhteenvetona toisen asteen tuloksista

- Molempien koulutusten henkilöstöjen vastausten perusteella näyttää, että opinto-ohjauksen resursointiin ja oppivelvollisuuden laajentamisen myötä tulleiden lisävastuiden resursointiin tulee kiinnittää huomiota
- Urasuunnitteluun ja työelämään liittyvän ohjauksen vahvistamistarpeet näyttäytyivät sekä henkilöstökyselyaineistossa että opiskelijahaastatteluaineistossa
- Ohjaustarpeiden kartoittamisen käytäntöjen pohtiminen
- Ohjauksessa on keskeistä varhainen puuttuminen ja opiskelijan pääseminen oikeanlaisen tuen ja ohjauksen piiriin, kun opintojen etenemiseen liittyy haasteita
 - Selkeät ohjausprosessit ja vastuut, jaetun vastuun näkökulma
- Huomion kiinnittäminen yhteistyön toimivuuteen opiskeluhuollon palvelujen kanssa, erityisesti psykologipalvelut
 - Moniammatillista yhteistyötä voi haastaa palvelujen saatavuuden ongelmat
- Huoltajayhteistyön toteutumisessa näyttää kyselytulosten mukaan olevan kehittämistarpeita

Opinto-ohjaus TUVAn koulutuksessa

Henkilöstön kokemukset

- Sekä opinto-ohjauksen **organisointi** (mm. työnjako ja resurssit) **että huoltajayhteistyö** sujuvat pääsääntöisesti hyvin tai melko hyvin
- **Yhteistyön opiskeluhoollon kanssa** koettiin toteutuvan hyvin tai melko hyvin opiskeluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa, psykologipalvelujen kanssa selvästi heikommin
- TUVAn **erityispiirre** opinto-ohjauksessa on sen yksilöllisyys, ja koulutusta räätälöidään yksilöllisesti. Haasteeksi koettiin mm. opiskelijoiden motivaation puute.

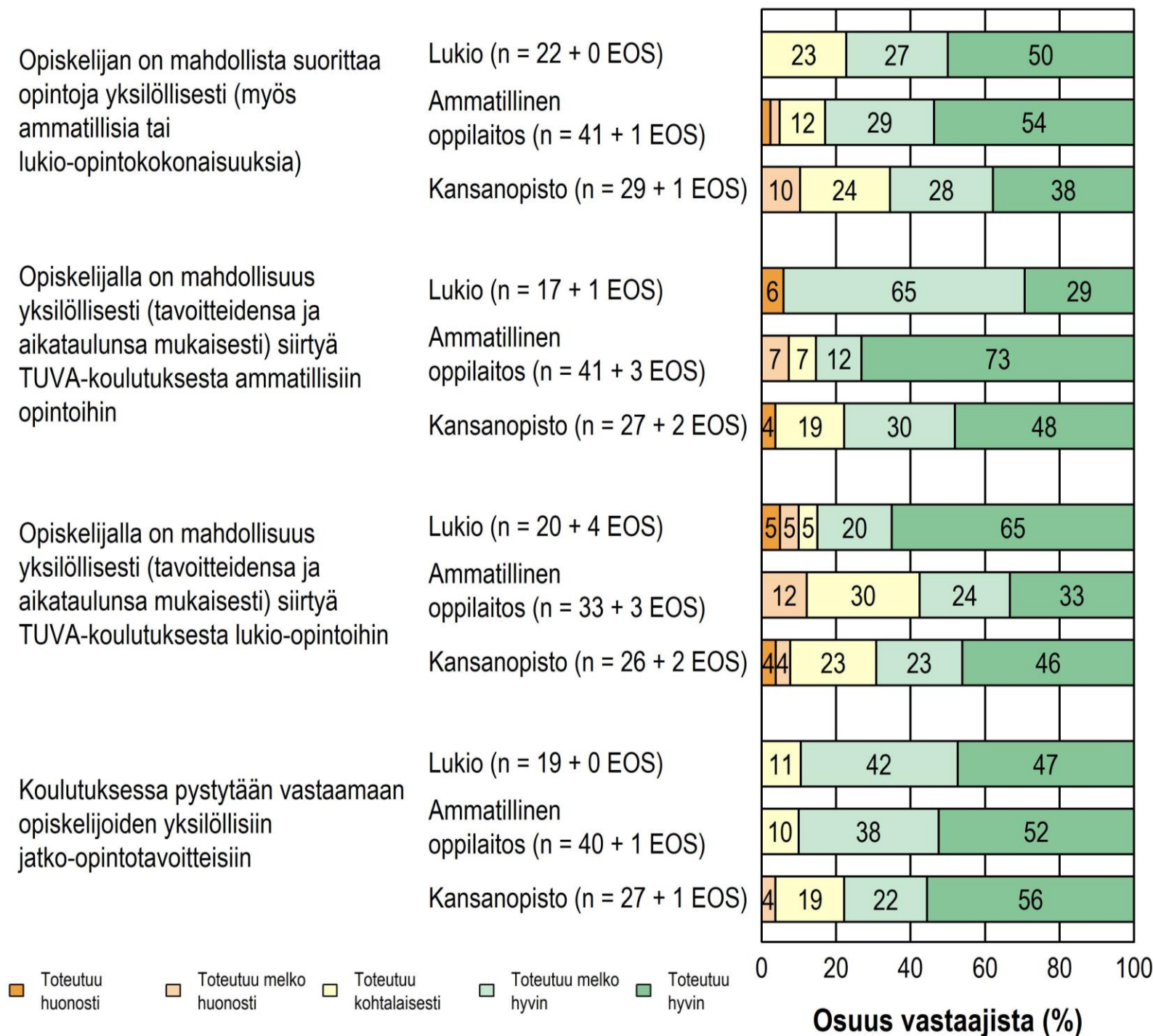
Opiskelijoiden kokemukset

- Opinto-ohjausta toteuttaa pääsääntöisesti **ryhmänohjaaja**. Opinto-ohjaaja kuitenkin tarpeen mukaan saatavilla. Aloite kontaktiin useimmiten opiskelijalta.
- **Opintojen tekeminen** ammatillisesta koulutuksesta ja lukiosta sekä perusopetuksen päättötodistuksen numeroiden korotus teoriassa mahdollista, mutta käytännön toteutus ei aina onnistu
- Opiskelijat kokivat saavansa pääsääntöisesti enemmän ja laadukkaampaa **yksilöllistä ohjausta** kuin perusopetuksessa
- **Opiskeluryhmien kerrottiin jakautuvan** ”ammatilliseen TUVAn” ja ”lukio-TUVAn” sen mukaan, mitä opiskelija oli opintoihin tullessaan alustavasti suunnitellut
- Tulevaa koulutusvalintaa tukemaan opiskelijoille järjestettiin **tutustumiskäyntejä** eri oppilaitoksiin

TUVA-koulutus

Henkilöstö kokee, että opintojen tekeminen ammatillisesta koulutuksesta tai lukiokoulutuksesta sekä siirtymät kesken vuoden tutkintokoulutukseen onnistuvat pääsääntöisesti hyvin.

KOSKI-aineiston perusteella opintoja tehdään vain vähän, ja hieman alle puolet TUVA-opiskelijoista opiskelee koulutuksessa koko vuoden.

Opinto-ohjaus TELMA-koulutuksessa

Henkilöstön kokemukset

- **Työnjako ja yhteistyö opinto-ohjauksessa** on toimivaa, **resurssit** sekä mahdollisuudet **henkilökohtaiseen ohjaukseen** koettiin heikommiksi
- Vastaukset **yhteistyöstä** opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen kanssa hajautuivat. Sen sijaan **huoltajayhteistyön** koettiin toteutuvan hyvin.
- Opiskelijoiden **mahdollisuus suorittaa opintoja** ammatillisista perustutkinnoista arvioitiin toteutuvan hyvin tai melko hyvin. KOSKI-aineiston mukaan vain harva opiskelija opintoja kuitenkaan tekee.
- Opinto-ohjauksen erityispiirteeksi kerrottiin **omien vahvuuksien löytäminen**
- **Opinto-ohjausta** koulutuksessa toteuttavat pääsääntöisesti TELMA-koulutuksen työntekijät
- Haasteeksi kuvailtiin opiskelijoiden varsin rajalliset mahdollisuudet **saavuttaa työelämä**
- Opiskelijoiden **opiskelukyky** tai sen puute herätti pohdintaa

Opiskelijoiden kokemukset

- **Ohjausta tarjottiin** koulutuksessa monipuolisesti ja paljon
- Opinto-ohjaajan kanssa oltiin oltu tekemisissä, jos aikoi tehdä **opintoja ammatillisista perustutkinnoista**
- **Koulutuskokeilut** merkittävässä roolissa, erityisesti ”omaan” oppilaitokseen
- **Työelämäjaksot** kaikille tuttuja
- Ammatinvalinnan ohjauksessa henkilöstöllä merkittävä rooli: mihin **opiskelijan taidot ja jaksaminen** riittävät
- Osa opiskelijoista kertoi suuntaavansa opiskelunsa siihen, että pärjäävät **itsenäisessä elämässä**

Opinto-ohjaus Opistovuosi oppivelvollisille -koulutuksessa

Henkilöstön kokemukset

- **Työnjako** koettiin selkeäksi, **yhteistyö** toimivaksi, ja **resurssien** riittävän hyvin tai melko hyvin opinto-ohjauksessa
- **Yhteistyö** opiskeluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa toimii pääsääntöisesti hyvin tai melko hyvin, heikommin psykologipalvelujen kanssa. **Yhteistyö** huoltajien kanssa toimii yleisesti ottaen hyvin tai melko hyvin.
- Henkilökohtaisiin ja yksilöllisiin **jatkosuunnitelmien tukemisen** koettiin toteutuvan hyvin tai melko hyvin, hajontaa opintojen tekemisen mahdollisuuksissa ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa.
- Henkilöstö painotti koulutuksen **käytännönläheisyyttä ja yksilöllisyyttä**. Haasteita kerrottiin olevan opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamisessa: koulutus koettiin toisinaan liian lyhytkestoiseksi opiskelijoiden tuen tarpeisiin nähden.

Opiskelijoiden kokemukset

- Opiskelijat antoivat koulutukselle **korkeita arvosanoja**
- Kiitosta saivat **rauhallinen opiskelutahti, pienet opiskeluryhmät sekä mielenterveyden huomioon ottaminen**
- **Siirtymään** toiselle asteelle ja eri oppilaitoksiin oltiin koettu saatavan tukea. Enemmän **työelämäosaamisen** lisäämistä toivottiin koulutuksen sisältöihin (esim. TET-jaksot)

Opinto-ohjaus aikuisten perusopetuksessa

Henkilöstön kokemukset

- **Reitit koulutukseen** vaihtelevat, yhteistyö tärkeä lasten perusopetuksen henkilöstön kanssa. Opiskelijoista saatavat taustatiedot sisällöiltään ja laajuudeltaan vaihtelevat.
- Opiskelijoiden **monikulttuuriset taustat** kerrottiin huomioitavan koulutuksen toteuttamisessa, erityishuomio kielitaidon tasoon.
- Tärkeäksi erityispiirteeksi opinto-ohjauksessa nähtiin koulutuksessa järjestettävät pakolliset **opinto-ohjauksen kurssit** (ei kuitenkaan lukutaitovaiheessa)
- **Opinto-ohjauksen resursseja tarvitaan** paljon opiskelijoiden erilaisista taustoista johtuen. Resurssia ei koettu täysin riittäväksi.
- Haasteena nähtiin **opiskelijoiden motivointi** koulutuksen loppuun suorittamiseen.

Opiskelijoiden kokemukset

- **Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja** molemmat merkityksellisiä koulutuspolulla
- Työelämä- ja koulutuskokeilujaksojen kerrottiin tukevan saatua opinto-ohjausta

Johtopäätökset

1. Oppilaan- ja opinto-ohjaukseen liittyvä **yhteistyö** ohjaus- ja opetushenkilöstön kesken sekä huoltajien kanssa näyttää toteutuvan melko hyvin; **toisella asteella on tarve kehittää** yhteistyötä huoltajien kanssa.
2. **Yhteistyö psykologipalvelujen kanssa** koetaan toimivan heikommin kuin yhteistyö koulu-/opiskeluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa.
3. Oppilaan- ja opinto-ohjauksen **resursointiin** sekä yleisesti että uusien ohjauksen muotojen näkökulmasta tulee kiinnittää huomiota.
4. **Opinto-ohjauksen saavutettavuus** näyttää toteutuvan hyvin.
5. Perusopetuksen oppilaiden, ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja lukiolaisten haastatteluissa korostui, ettei ohjaustarpeita riittävästi **selvitetty ilman opiskelijan omaa aloitetta**. Lisäksi haastattelutulokset viittaavat tarpeeseen edistää oppilaan- ja opinto-ohjauksen **vastaavuutta työelämätietouteen ja urasuunnitteluun** liittyen.

Johtopäätökset

6. Henkilöstön mukaan tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeessa olevat oppilaat **tunnistetaan melko hyvin** ja oppilailla arvioidaan **olevan yhdenvertaiset mahdollisuudet** ohjaukselle. Keskeistä toteuttamisessa ovat **riittävät resurssit** yksilölliselle ohjaukselle, toimiva yhteistyö henkilöstön kesken sekä henkilöstön tietoisuuden lisääminen tehostetusta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta

7. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen henkilöstön mukaan **keskeyttämisuhan alaiset opiskelijat tunnistetaan melko hyvin** ja opiskelijoilla arvioidaan olevan **yhdenvertaiset mahdollisuudet** ohjaukselle. Ryhmänohjaajilla on merkittävä rooli. Riittävät resurssit, ennakointityö, toimiva yhteistyö ja opiskelijakeskeisyys ovat keskeisiä tekijöitä keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden ohjauksen toteuttamisessa.

8. Nivelvaihekoulutuksia yhdistää **ohjauksellisuus** osana koko koulutusta. Opiskelijat kokevat ohjauksen olevan pääosin riittävää; TUVA-koulutuksessa opiskelijoiden kokemukset yksilöllisen ohjauksen saamisesta vaihtelivat.

9. Nivelvaihekoulutuksissa on kiinnitettävä entisestään huomiota opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen tukemiseen; esimerkiksi on tärkeää varmistaa, että eri järjestäjien toteuttamasta TUVA-koulutuksesta on yhtäläiset mahdollisuudet hakeutua sekä ammatilliseen että lukiokoulutukseen.

Kiitos! Tack!

[OHJA suomeksi](#)

[OHJA på svenska](#)

[OHJA in English](#)

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS